

1.3 Stany Zjednoczone w XIX wieku

1. Stany Zjednoczone i jego społeczeństwo

- W 1860 roku było 34 stany.
- **Izolacjonizm** – nie ingerowały w sprawy Europy, a w zamian państwa europejskie miało powstrzymać się od interwencji w tej części świata.
- W bardziej zaludnionych stanach północnych dominował przemysł, a na mniej zaludnionym południu rolnictwo. Podział ten był zauważalny też na scenie politycznej, interesy bogatych plantatorów z południa reprezentowali **demokraci, republikanie** wywodzili się z północy.
- Południe było za niewolnictwem, północ przeciw.
- **Abolicjonizm** – ruch opowiadający się za zniesieniem niewolnictwa.

2. Wojna secesyjna

- W **1860** roku na prezydenta został wybrany zwolennik zniesienia niewolnictwa, republikanin **Abraham Lincoln**. Stany południowe nie uznawały tego wyboru, ogłosiły secesję – odłączenie się od Unii. Pierwszym stanem, który tego dokonał była Karolina Południowa, otrzymała poparcie 10 stanów, które utworzyły w **1861** roku **Skonfederowane Stany Ameryki (Konfederacja)** z prezydentem Jeffersonem Davisem na czele.
- W **kwietniu 1861 roku** wojsko Konfederacji zaatakowało wierny Unii Fort Sumter, co rozpoczęło **wojnę secesyjną**.
- Południe szybko zdobyło przewagę i pozyskało większość dowódców wraz z gen. **Robertem Lee**, który w 1862 roku został przywódcą wojska Konfederacji. Wojska północy powoli cofały się pod naporem południa, ale 2 lata wojny nie przyniosły zdecydowanego rozstrzygnięcia.
- W **1863** roku Abraham Lincoln ogłosił **dekret o zniesieniu niewolnictwa**. Wyzwoleni niewolnicy zaczęli masowo wstępować do armii Północy. Wojsko Unii liczyło wtedy około 2 miliony, a południa połowę z tego. Północ posiadała zakłady produkujące broń i flotę, dzięki której zablokowali południu dostęp do pomocy z zagranicy.
- Najważniejszym starciem wojny była bitwa pod **Gettysburgiem od 1 do 3 lipca 1863 roku**. Armia konfederatów pod przywództwem gen. Lee poniosła klęskę. Było to najkrwawsze starcie, zginęło w nim 50 tys. żołnierzy, a 43 tys. zostało rannych.
- Po tej bitwie, wojska Unii dowodzone przez generałów **Williama Shermana** i **Ulissesa Granta** przeszły do ofensywy z zastosowaniem taktyki „spalonej ziemi”.
- **9 kwietnia 1865 roku** wojska Konfederacji skapitulowały w Wirginii, a w czerwcu poddały się ostatnie oddziały w Teksasie.

3. Skutki Wojny Secesyjnej (str. 23)

- Skutki polityczne:
 - zachowanie jedności państwa, konstytucyjny zakaz opuszczania Unii od 1865,
 - umocnienie władzy rządu federalnego, osłabienie wpływów południa,
 - nadanie byłym niewolnikom praw politycznych i wolności obywatelskich w 1868.
- Skutki społeczne:
 - ogromne straty w ludziach – ponad 650 tys. osób,
 - zniesienie niewolnictwa w 1865 roku,
 - rozwój miast i klasy średniej, motoru napędowego amerykańskiego społeczeństwa.
- Skutki gospodarcze:
 - zniszczenie miasteczek i wsi we wschodniej i środkowej części kraju,
 - do 1877 r. okres tzw. rekonstrukcji lub odbudowy w celu przezwyciężenia negatywnych skutków wojny i zlikwidowania zniszczeń,
 - od lat 80. XIX w. intensywny wzrost gospodarczy.

4. Budowa potęgi USA

- Wraz z rozwojem terytorialnym, wzrosła liczba mieszkańców: z 4 mln w 1790 r. do 31 mln w 1860 roku, a w 1900 roku ponad 75 milionów.
- Osadnictwo amerykańskie w szybkim tempie przesuwało się na zachód i powodowało konflikty z tamtejszą rdzenną ludnością. Plemiona indiańskie nie były w stanie przeciwstawić się ekspansji białego człowieka. Rdzenni mieszkańcy nie posiadali pełnych praw obywatelskich, byli w bezwzględny sposób wypierani ze swoich ziem i często eksterminowani lub umieszczani w rezerwach. Szerzyły się wśród nich choroby zakaźne i alkoholizm.